Uvodna beseda k letnemu poročilu o konkurenci za leto 2019
Izvršna podpredsednica Margrethe Vestager

Ob koncu leta 2019 bi le redki lahko napovedali, da bodo dogodki v začetku leta 2020 tako korenito spremenili svet in svetovno gospodarstvo. Ob izbruhu COVID-19 smo bili priča preobratu, ki je od nas zahteval hitro prilagoditev in razmislek o načinu našega delovanja. Ne zdi se mi pretirana ugotovitev, da je Komisija na področju politike konkurence izpolnila pričakovanja.

Države članice lahko ob spoštovanju pravil EU o državni pomoči podprejo podjetja in tako odpravijo hude motnje v njihovih gospodarstvih. Komisija je marca 2020 sprejela začasni okvir, s katerim je državam članicam omogočila, da zagotovijo zadostno likvidnost podjetjem ter pomagajo ohranjati delovna mesta in neprekinjenost gospodarske dejavnosti med pandemijo COVID-19. V prvi polovici leta 2020 je Komisija za prilagoditev poteku krize trikrat podaljšala veljavnost začasnega okvira, da bi izpolnila potrebe držav članic in podjetij. Med drugim je s tem omogočila nadaljnjo podporo razvoju in proizvodnji izdelkov, povezanih z bojem proti COVID-19, subvencije za plače in dokapitalizacije. Sprejetje začasnega okvira in poznejših sprememb kaže, kako se je bila Komisija sposobna odzvati na hitro spreminjajoče se razmere ter se jim prilagajati in ustrezno ukrepati, pri tem pa ni spregledala potrebe po zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu. Nujno bo namreč, da bo naš enotni trg hitro okreval.

Seveda pa je imela pandemija COVID-19 posledice tudi za druga področja politike konkurence.

Marca 2020 so Komisija in nacionalni organi, pristojni za konkurenco, v okviru Evropske mreže za konkurenco objavili skupno izjavo, v kateri so opisali, kako nameravajo v času krize uveljavljati protimonopolna pravila. V izjavi so navedli, da bodo omogočali potrebne in začasne ukrepe za odpravljanje pomanjkljivosti v oskrbi, ki jih je povzročila pandemija. Vendar so obenem opozorili, da bodo brez oklevanja posredovali, če bi se pod pretvezo krize izvajale protikonkurenčne prakse.

Komisija je aprila 2020 na področju protimonopolne politike objavila sporočilo o začasnem okviru, ki je vsebovalo navodila za podjetja. V sporočilu je opredelila, kako bo ukrepala pri ocenjevanju projektov sodelovanja, ki so bili potrebni zaradi pandemije COVID-19, na primer za oskrbo z zdravili in medicinsko opremo.

Po krajšem začetnem obdobju, v katerem je Generalni direktorat za konkurenco v obvestilu podjetja pozval k odložitvi priglasitev, se je delo na področju združitev nadaljevalo praktično nemoteno tako v poenostavljenih kot kompleksnejših zadevah.

S ponosom lahko rečem, da so bile službe Komisije kos izzivom krize, kakršne še nismo doživeli. Izredno veliko število priglasitev državne pomoči je bilo ocenjenih pod izjemnim časovnim pritiskom. Nadzor EU nad združitvami je še naprej deloval, pri tem pa je Komisija izpolnila zakonske roke in spoštovala svoje pravne obveznosti. Pri izvrševanju protimonopolnih pravil ni bilo znatnih zamud.

A ne pozabimo na dosežke leta 2019.

Ukrepanje Komisije v letu 2019 je zajemalo številne sektorje, ki spodbujajo odprte in učinkovite trge v EU. Politika konkurence EU je še naprej podpirala ključne politične prioritete Komisije, povezane z notranjim trgom, kot so digitalizacija, poštena obdavčitev, energija in podnebje.

Komisija je dokazala, da je sposobna strogo izvajati pravila o konkurenci s kaznovanjem protikonkurenčnih sporazumov med podjetji in kaznovanjem podjetij, ki zlorabljajo svoj prevladujoči položaj v škodo potrošnikov. V letu 2019 je sprejela 15 sklepov o kaznovanju protikonkurenčnega

ravnanja. Poleg tega je dokončala štiri protimonopolne zadeve na podlagi postopka prostovoljnega sodelovanja.

Komisiji je bilo v letu 2019 priglašenih 382 združitev. Kljub majhnemu zmanjšanju absolutnih številk v primerjavi z letom 2018, je število priglasitev v letu 2019 ostalo visoko. Večina združitev, priglašenih v letu 2019, ni vzbudila pomislekov glede konkurence. Komisija je v letu 2019 sprejela 362 sklepov o združitvi in posredovala v 19 primerih. Tri združitve so bile prepovedane, deset združitev je bilo odobrenih po sprejetju zavez v prvi fazi, šest pa jih je bilo odobrenih s sprejetjem korektivnih ukrepov po koncu druge faze. Večina korektivnih ukrepov, ki jih je v letu 2019 potrdila Komisija, so sestavljale odprodaje opredmetenih ali neopredmetenih sredstev, kar je podkrepilo Komisijino dajanje prednosti strukturnim ukrepom.

Komisija je v letu 2019 sprejela 308 sklepov o državni pomoči. Odobrila je sheme državne pomoči, ki državam članicam na primer omogočajo izpolnjevanje okoljskih ciljev, postavitev širokopasovnih omrežij zelo visoke zmogljivosti in financiranje raziskav v ključnih panogah. V letu 2019 je bil odobren drugi pomembni projekt skupnega evropskega interesa za razvoj baterij, pri katerem je sodelovalo sedem držav članic. Poleg tega je Komisija nadaljevala prizadevanja za zagotovitev, da države članice izbranim podjetjem ne odobrijo neupravičenih davčnih ugodnosti, ki tem podjetjem omogočajo izogibanje plačilu pravičnega deleža davkov.

Za zagotovitev primernosti pravil konkurence se je v letu 2019 nadaljevalo njihovo ocenjevanje v skladu s smernicami Komisije za boljše pravno urejanje. Na področju protimonopolne politike se je nadaljevala ocena uredbe o horizontalnih skupinskih izjemah, uredbe o skupinski izjemi za vertikalne sporazume, uredbe o skupinskih izjemah za motorna vozila in uredbe o skupinskih izjemah za konzorcije. Na področju združitev je Komisija napredovala pri ocenjevanju izbranih vidikov v zvezi s postopki in sodno pristojnostjo pri nadzoru EU nad združitvami. Na področju državnih pomoči se je nadaljevalo preverjanje ustreznosti pravil, vključenih v sveženj za posodobitev področja državne pomoči, in nekaterih drugih pravil. Ocena obvestila o opredelitvi trga se je začela januarja 2020.

Na večini trgov trenutno prihaja do motečih sprememb, zlasti korenitega preoblikovanja zaradi tekoče digitalizacije družbe. Temu se moramo prilagoditi vsi – proizvajalci, potrošniki, oblikovalci politik in nenazadnje tudi mi, izvrševalci politike konkurence. Da bi ustrezno ukrepali, se ne smemo zadovoljiti z dosedanjimi dosežki, temveč se moramo vedno spraševati, ali dobro delujemo, se učiti iz izkušenj in po potrebi prilagoditi orodja za izvrševanje. Zato sem trem posebnim svetovalcem naročila, naj pripravijo poročilo „Politika konkurence za digitalno dobo“, ki je bilo objavljeno aprila 2019. Posebni svetovalci so ugotovili, da je osnovni okvir konkurenčnega prava trden in dovolj prožen za varstvo konkurence v digitalni dobi. Vendar pa so opozorili, da bi bilo treba posebno pozornost nameniti tržni moči digitalnih platform. Po poglobljeni analizi na podlagi navedenega poročila posebnih svetovalcev in drugih nedavnih poročil je Komisija junija 2020 začela javno posvetovanje, da bi proučila, kakšne so potrebe po novem konkurenčnem orodju, ki bi omogočalo pravočasno in učinkovito odpravo strukturnih težav na področju konkurence.

Včasih zgolj dosledno izvrševanje obstoječih pravil konkurence ne zadošča za zagotovitev dobrega delovanja trgov v celotnem gospodarstvu. Za preprečitev nedelovanja trga bo morda potrebno dopolnjevanje tovrstnega izvrševanja s sektorsko zakonodajo, in sicer na trgih, na katerih prevladujejo digitalne platforme, ki nadzirajo vstop na trg. Konkurenčnosti brez konkuriranja doma in po svetu ni. Politika konkurence sama po sebi še ne jamči konkurenčnosti. Dopolnjevati jo mora učinkovita panožna politika, ki ustvarja pogoje, v katerih lahko podjetniki uresničujejo svoje zamisli in lahko podjetja vseh velikosti uspevajo in rastejo. Komisija je v svojem sporočilu iz marca 2020 z

naslovom „Nova industrijska strategija za Evropo“ predstavila svojo vizijo o tem, kaj želi, da bi EU dosegla do leta 2030 in pozneje.

Gospodarstvo EU je odprto in tesno povezano s preostalim svetom. Vendar lahko na primer tuja podjetja, ki prejemajo državno podporo, našo odprtost izrabijo za izkrivljanje konkurence na enotnem trgu. Z ustreznimi orodji bomo lahko odpravili škodljive učinke tujih subvencij. Zato je Komisija z objavo bele knjige o zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev glede tujih subvencij junija 2020 začela to razpravo.

Naj strnem s poudarkom, da so osnovna pravila konkurence EU danes še vedno tako pomembna, kot so bila ob podpisu Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti pred več kot 60 leti. Komisija si bo skupaj z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco v EU, še naprej prizadevala za pošteno izvrševanje pravil z opiranjem na dejstva, dokaze in temeljite analize ob upoštevanju ustreznih postopkov. Učinkovita konkurenca na notranjem trgu spodbuja inovacije, dinamiko in gospodarsko rast v korist vseh. S pomočjo politike konkurence bo mogoče izpolniti glavne ambicije v tem mandatu Komisije, kot so okolju prijaznejše gospodarstvo, oblikovanje digitalne prihodnosti EU in okrepitev gospodarstva za ljudi.